

آنادولو مجموعه سی

صافی : ۴

قارابیق آوغلو ، نور علی ، جلالی

هدائی

موصل وحوالینسندہ توزکار

طاشان منبع

غربت

آنادولو اقلیمی

آنادولونک فتحی

ایلیک منبع

تصوفی خلق ادبیاتمه دایر توطلار

هجرت

کیجه یاریسی

ایلیک ایزلری : قیزلر آغاسی

احمد رفیع

محمد خالدر

نجیب غاصم

اسماعیل نامی

نجیب فاضل

ابراهیم حققی

مکرمین خلیل

حیدر نجیب

محمد خالدر

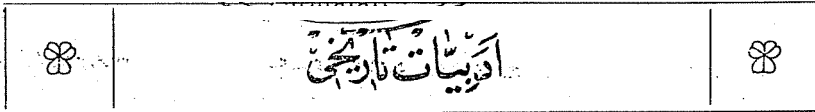
ضیاءالدین فخری

نجیب فاضل

ناشری : آنادولو قومانییت نشریات شرکتی

آنادولو

آنادولو قومانییت نشریات شرکتی

هدائی

۲

نه اسکی مورخلریمز ، نه ده تذکره نویساریمز ، هدائینک شاعرلکنه هیچ تماس
ایتمز لر . اونلرجه تصوفی عقیده لری لساناً تلقینه ، قلماً تعمیمه چالیشان هدائی ، دیوانی
مسلکینک جاذبه سی حالنده اورته یه قویمشدر . هدائی دیوانی ، برصنعت هیجاننک تظاهری
دکل ، بر فضیلت منقبه سنک تکراریدر . مورخلر و تذکره نویسار بوصفله اونده ادبی
قیمت یرینه حقیقت و حکمت آرامش لردر . فی الواقع هدائی ده دیوانی ادبیات هوسیه ،
شاعرلک ادعاسیه وجوده کتیرمه مشدر . اسلام عالمنک هر طرفده اوتیه دنبری رعایت
ایدیلن بر عنعنیه تبعیتله نظمک شکل و روحنده کوکلره حلول ایچون آری بر طریق
بولش ، مربوط اولدینی اساسات صوفیه یی باشقه جه بویولدن ده خلقه کو تورمک ایسته مشدر .
دیواننک ادبی ماهیتله هدائینک فلسفه سی آراسنده صیقی بر رابطه موجوددر . دیوانه
تمامیه نفوذ ایده بیلیمک ایچون بو رابطه یی آکلامغه ، او فلسفه یی تدقیق ایتمک احتیاج
واردر .

هدائی دیوانی کاملاً الهیلردن مرکب اولوب توحیدک انسانی ایریشدیره چکی مرتبه لرد
دائر بر نظم ایله باشلار :

توحید ایله اولور هر درده درمان
حقه توحید ایله ایرمش ایره نلر
توحید ایله اولور هر مشکل آسان
حقه توحید ایله ایرمش ایره نلر

کوکلتن پاسکی سیلمک دیلرسه ک
بیلمه دکاریخی بیلیمک دیلرسه ک
اگر حق سن ده بولمق دیلرسه ک
حقه توحید ایله ایرمش ایره نلر

هدائینک الهیلری ، ارشاد مقصدیه سویه نمش ، و عظم قابیلی ، نظم استعدادیه
قاریشدیر یلار ق میدانه کتیریلش منظوم خطابه لردر . بو خطابه لرده هدائینک فلسفه سی

صاقلیدر . توحیدك حق یولنده زنكینی ، فقیری برلشدریدیكنی سویلیهرك حقه وصول املنده اولانلرك توحید اهلنه خدمت ایتهلرینی مئادیاً توصیه ایدن شیخ ، بوتون اثرلرنده مقصدینی وضوحله کوسترر .

دیوانه نظراً بوتون متصوفلرکی هدائی ایچونده حق ، مطلقدر . فقط کائنات حقك هر هانکی بر وجهه تجلی آرزوسندن دوغامشدر . حق کائناتك خارجنده بر « غائب وجود » در ، کائنات اونکدر ، شوقدرکه او ، کائنات دیمك دکلدر . هدائینك غندنه خلقتك سببی بر ضرورتدن زیاده اللهك لطف وعنایت آرزوسیدر . حق ، لطفی ابدال ماهیتنده کائناته وجود ویرمشدر .

بو اعتقاد ، آنادولو متصوفلرندن هر هانکی برینك مدافعه ایتدیکی اساسلره تطابق ایتمز . مولانا جلال الدین رومینك واوندن ملهم اولان یونس امره ایله معقبیلرینك تلقیرینه کوره مطلق اولان حق حسنیه تجلی ایتك آرزوسیلهدرکه ، مکنوناتی یوقدن وار ایتدی . حسن حقك تجلی وجههلرندن بریدر . حق کائناتده ایسته دیکی هر هانکی بر وجهه تظاهر ایده بیلردی . فقط حسن صفتیه تظاهری ترجیح ایتدی . چونکه حسن دائماً تظاهره میالدر ، حسنك بو میلی ، حقك عالم امکانه . حسن وجهه سیله تجلیسنه سبب اولدی . یعنی خلقتك سببی بر آرزو اولدینی قادارده بر ضرورتدر .

هدائی ، نه بو ضرورتی آکلامش ، نه ده اونك نتیجه لرینی کورمشدر . شیخ ، یالکز :

بر نطفه بی انسان ایدوب بر قطره بی عمان ایدن

اللهدن بحث ایتشدر .

هدائی ، حقك حسن صفتیه کائناتده تجلیسنه قارشى لاقیدقالدینی کی ، حسنك کندیسنه انجذابندن وحقك ، مکنوناتك هر ذره سندن زیاده انسانده متجلی اولدیغندن ده بی خبر کورینور . اونجه ، حسنك بالذات کندیسنه منجذب اولوب اولمادینی مجهولدر ، کائناتده عشقك صدورینه ده حسنك ، کندیسنه منجذب اولوق خاصه سی سائق اولمامشدر . بالعکس مکنوناتده عشق ، خالق ، برشکرانه در . بوفکرله درکه ، هدائی ، عشق برحالت روحیه ، برحالت عصیه شکلندن چیقارمش ، مادی بر اشتیاق حالده تصویر ایتشدر . اونك ایچون دنیا ، ایزسز بر چول ، صوسز بر بیاباندر . عشق ، انسانده بو ایزسز چوله ، بو صوسز بیابانده دیولان بر قطره سرینك احتیاجندن عبارتدر . انسان ، بولامادینی ، محروم قالدینی برشیئه ناصل حریص اولورسه ، عینی حرصله اللهنه قارشى مشتاقدر ، بو اشتیاق طبعیدر ، نه فلسفه سی ، نه ده لدنیاتی یوقدر . انسانك طبیعتنده منج

اولان بوشتیاق بزم بیلدیکمز «عشق الهی» ترکیله افاده اولنه ماز. هدائی «عشق الهی» ی
 بسیط برتمایل طیبیدن آیراماش ، بو ایکسینی یکدیکریله قاریشدر اراق شرق تصوفک
 عمده لینه پرده لی برکوزله باقشدر . حالبوکه آنادولو متصوفلری «عشق، مخلوقک، حقک
 انسانده تجلی ایدن حسنه و بو واسطه ایله حقک حسنه مربوطیتی، بناءً علیه حقه
 مربوطیتیدر» دیرلر . بوندن دولای آنادولو متصوفلری ، حق طیبعتک فوقنده یکانه
 حقیقت اوله رق کورملرینه رغماً اونک بویوکلکندن ، حاکمیتدن ، جبروتندن بحث
 ایتمز . حق ساده جه هر قلبک محبتی جالب بر محراقدر . آنادولو متصوفلری ، حقک
 مواجهه سنده قورقو حس ایتمز ، اونلرجه حق یالکز سویلکه ، طایلمغه لایقدر .
 بالتیجه حقدن ، عنایتدن اول محبت بکه مک لازم کلیر . اللهک مخلوقه محبتی لطف
 و عنایتنه تقدم ایدر . بناءً علیه مخلوق ، خالقنک هر شیدن اول محبتنه مظهر اولمشدر .
 هدائی آنادولو متصوفلرینک متعارفه حالنده تثبیت ایتدکلری بو دستورلرله علاقه دار
 اولاماش ، او ، یالکز حقدن کرم ، عطا ، مرحمت ، غفو امید ایتش ، یالکز بونلری
 بکه مشدر . بر آهیسنده :

فضل واحسانکی تام ایدیور
 مدد ایله مدد الهی مدد
 ایکی عالمده بردوام ایدیور
 مدد ایله مدد الهی مدد

قوللوغکدر افندی عزت
 خدمت ایتکده در سعادت
 سکا لایق قنی عبادتمز
 مدد ایله مدد الهی مدد

کر مکدن بزی ایدوب ایجاد
 محض فضلکله ویردک استعداد
 ایلاذک چونکه لطفکله معتاد
 مدد ایله مدد الهی مدد

یجه بر درد ایله حزن اوله لم
 یجه بر همدن این اوله لم
 فضل واحسانکله قرین اوله لم
 مدد ایله مدد الهی مدد

بر آوونج خاکی ایلدک انسان
 قدرتکله ظهوره کلدی جهان
 ضیغایی اسیرکه ای رحمان
 مدد ایلله مدد الهی مدد

دیهن هدائی ، بو مصرعلره ادعایمیزک وثیقه سنی حاضر لامشدر .

هدائی ، حق عشقی واریلاجق بر مرتبه ، ایریشیله جک بر منزل عدایمه مشدر .
 اونجه عشقه ، نفسی مراقبه ایدمه جک بر حالت ماهیتی عطف ایدیه من . هدائینک بحث
 ایتدیکی عشق ، عتاب و جهنم قورقوسندن متولد و بونلردن قورتولمق ایچون بر نوع
 عبادتدر . هدائی نفسه تابع اولماق ایچون اللهک غایتنه منتظردر ، حق عشقی انسانی
 نفسک ظلمندن تخایصه یاراماز ، عشق الهی ، قوللرک وظیفه سیدر .

آنادولو متصوفلری نزدنده عشقک معنایی بوندن بوسبوتون باشقهدر . اونلر نفسک
 آلندن خلاص ایچون عشقی بر نجات یولی طایرلر ، آنادولو متصوفلرینی قورقوتان
 نه حق ، نه ده عقوبتدر . اونلر تخصیصاً کندی نفسلرندن چکنیرلر ، نفسلرینه اویماغی ،
 مغلوب اولماغی کندیلرینی حقندن تبعیدایدن یکانه سائق بیلیرلر . نفسی اصلاح ایتمهک چاره سی
 ایسه عشق یولنه صامقدن عبارتدر . آنادولو متصوفلری عشقده هدائی کبی بر طاعت ماهیتی
 کورمه مشلر ، بالعکس بر تصفیه قدرتی بولمشلردر . اونلر عشقی دین عیارنده طوتمشلر ،
 قلبلرینک حقه تمایلنده ، هر نوع عبادتک قوتی کیریده براقان چوق یوکسک بر مفکوره نک
 وارلغنه اینتمشلردر . آنادولو متصوفلری عشق الهی یه ، ایلرینسده وفوقنده باشقه
 بر مرحله اولیان بر پایه قیمتی ویرمشلردر . بو عشقی طاشیدقدن صوکرانسان ایچون
 دین بیله بسیط بر قدمه حالنده قالیر . یونس آمره بر الهینسده کی :

ای عاشقان ، ای عاشقان عشق مذهبی دیندر نکا

مصرعیله حق عاشقلرینک بو فکرینه قطعی بر وضوحله تر جان اولمشدر .
 آنادولو متصوفلرینک مدافعه ایتدکلی بواساس ، هدائی ده حتی سه زیلز ، او بوندن
 اوزاقده دولاشمش ، دینی عشقده مندمج کورمه مش ، عشقی دینک بر آمری تلقی
 ایلله مشدر .

واقعا هدائی ده آنادولو متصوفلرینک افکار صوفیانه لرینه تماس ایدن پارچه لر یوق
 دکلدیر . هدائی بعضاً آنادولو متصوفلرینک اعتقادلرینی نظم لرنده تکرارده چالیشمش ،
 فقط غیرتبه رغماً مسلکینک دائره سندن ، مزاجنک تأثیرندن قورتیلامیارقینه کندی

سیستمه باغلی قالمشدر . هدائی ، آنادولو متصوفلری کبی دوشونمک ایسته مش ، لاکن
بوکا تشبث ایدنجه بر مقلد درکسه اینس ، آنادولو متصوفلرینک فلسفه سنی دوغری ،
درست نقل ایتمک مهارتی بیله کوسترمه مشدر .

کثرت اءواجه آلدانور صانه
وحدت دریاسنه کیروب کائلر
بر دخی فانی به نظر آیله من
حقک دیدارینی کوروب کلنلر

بنلک آرادن دور اوله
ظلمت کیدوب پرنور اوله
محزون کوکل مسرور اوله
معدور اوله ویرانه من

دیرکن پک آز یاقلاشدینی فلسفه یی هدائی ، چوق کچمه دن تمامیله باشقه بر ماهیتده
تثبیت ایتمش ، عادتاً تصوفله علاقه سی اولیان بر مشرع غیرتیه هایقیرمشدر :

ای بو کوکلم شهرینی بیک لطف ایله آباد ایدن
اون سکز بیک عالمی بر أمر ایله ایجاد ایدن
ذات بیچونک مکانلرن مزهدر سنک
پس سنی یاقنده بولسون آغلا یوب فریاد ایدهن
قصر قریه ایر کوروب احسانه مظهر اولغه
عاشقه واراقی جبالن کس دیروب فرهاد ایدن
کیسه به ٹولزدن اوک کوسترمیوب دیدارینی
ایر کورر باقی حیاته لیک صو کرا شاد ایدهن
سن عنایت ، سن هدایت قیل هدائی بنده که
چونکه سنک هر مراده ایر کوروب ارشاد ایدهن

کوریلور که هدائی نك دیواننده بولدیغمز فلسفه - بوتون معکوس ادعالره رغماً -
هیچده پلاتونیک بر عشق فلسفه سی دکلدنر . نادراً اوزاقدن یاقیندن پانته ئیزم ایله پک
سطحیجه تماس ایدهن هدائینک فلسفه سی آنادولو متصوفلرینک تصوف سیسته ملری
خدا سنده موقع آلاماز . دینیه بیلیر که ، هدائی ، تلقیات صوفیانه سیله آنادولو متصوفلرندن
فضله اورته آسیا درویشلرینه و بونلرک باشنده کلن خواجه احمد یسوی به منسوبدر .
معلومدر که ، خواجه احمد یسوی ، خلقی ارشاد ایتکی ، دینداشلرینه دوغری یولی کوسترمکی ،
یکانه غایه بیلیمشدی . بو مقصدله یازدینی حکمتلرده بویوک پیر ، دائماً دینک احکامنه

رعایت لزومی ایلری سورمش ، برمسلمان ایچون شریعتک قورتاریجی رهبرلکندن ماعدا صیغینیه جق برملجاً اولمادیغنی متمادیاً سویله مشدر . خواجه احمد یسوی ده آنادولو متصوفلرینک کنیش و سربست تلقیرینه هیچ تصادف ایدیلز . حتی ادعا اولنه بیلیرکه ، خواجه احمد یسوی ، آنادولو متصوفلرینک تصوفی عقیده لرینه بیکانه در .

هدائی ده خواجه احمد یسوی نیک صفتی کورمه مک غیر قابلدر . هدائی ، خواجه احمد یسوی ایله کندی زمانی آراسنده کی مسافه بی برآنده کیری یه دوغری طی ایده رک اورت آسالی شیخ ایله خطوله لرینی برابر آتمش ، اونک کبی اخلاقی ، اونک کبی متشرع ذهنیتیه یورومشدر . حالوکه تصوف اورت آسایان آنادولویه کچنجه ، بویکی محیطک شرائط و تأثیری ایچنده استحاله یه اوغرامش ، اورت آسایده کی ماهیتندن تخریدله کنیش و چرچوه سز بر فلسفه شکلنه کیرمشدر . خواجه احمد یسوی نیک بسیط زهدی حسلرینی نقل ایده ن حکمتلرینه مقابل ، تصوف جریانی آنادولوده درین ، قادر بر ادبیات وجوده کتیرمشدر . اورت آسایانک ابتدائی فلسفه سی آنادولوده تکامل ایده رکن تورک ادبیاتی بوفلسفه یه برلکده حدودینی طاشدی . سربست ترقیلرله مقیاس سز ، اصل برکوه زلالکه قاووشدی .

دیوانه باقیلر سه ، هدائی ، شرق تصوفک بوحر کتندن بی خبر ظن اولنور . اونک تصوفی اعتقادلری اوزرنده دورینک دامناسی بولاماز . هدائی کویا احمد یسوی ایله برابر یاشامش ، اونکله عینی زمانده یتشمشدر . طبق خواجه احمد یسوی کبی اخلاقی قیدلره فضله قیمت ویرن هدائی ، دیوانده عصبی برزاهد سیاسی کوسترر . آلپلرنده متصل امانته خیانت ایتمه کی ، غفلت اویتوسندن او یانارق خالقه شکر ایتک لزومی ، شیطان او یارق یالانچی دنیاه آلدانمه نک آجیلغنی ، ماسوادن آل چکمه یی ، صدق ایله دلدار یولنه کیرمکی ، شردن قاچنمای ، خیر یولنی طوتمای ، حقک فرمانی دیکله مه یئترک حیواندن فرقسز اولدیغنی موضوع بحث ایده ر ؛ اهل ایمانی هیچ دورمادن حق یولنه چاغیزیر و تام بر طریقت آدمی کبی مسلمانلری اطرافه دعوت ایده ر ، منحصرأ بودائر ایچنده دولاشیر :

شول کیسه که آچدی کوزین

جانانه طابشردی اوزین

دیکله هدائینک سوزین

کل حقه پرواز ایده لم .

بو کبی خطابله یونس امره دهده تصادف ایدیله سی امکانی واردر . فقط یونس امره نک

فلسفي طرفي بودكلدر ؛ اصل يونس امره قطعياً بر اخلاق خواجه سي اولماش ، حق بر مرشد ، رشيع طوري طاقماش ، صميمي ومتواضع بر درويش وضعي هيچ بوزماشدر . هداي ، بونك تماميله عكسه اوله رق ، شعرليني قلبنده كي عشق ايله جذبه حالنده بر درويش كي نامتناهيكه كيدن بر فرياد صورتنده دكل ، آغير باشلي ، وقور ، فكرك حاكميتي اتنده بر نياز ، بر دعوت ، بر خطبه شكلنده ايراد ايتمشدر . بوجتهله هداي ، مرشدي افتاده يه پك زياده بكرر ، افتاده قادار يونسله معقبرينك سربستيسندن اوزاق دوران هداي ، طريقتي تأسيس ايتدكدن صوكر ا بيله ، اسكي مدرسه كوزيله كورمش ، اسكي مدرسه طرزيله دوشونمش ويازمشدر .

بوايضاحادن آكلاشيليركه ، هداينك ديواننده بولديغمز فلسفه ، يونس امره يله معقبرينك فلسفه بيله مقايسه ايديله مز . ابتدالرينك عيني اولماسنه رغماً ، اتهالري يكديكريله برلشمه ين بوايكي فلسفه آراسنده بويوك ودرين فرقار واردر . شو حالده هدايي ، يونس امره معقبري مياننده صايماق ، بالعكس يونس امره معقب متصوف شاعرلر سلسله سندن چقارارق تدقيق ايتك لازمدر .

اسكيلر آراسنده هدايي ، بزم كورد بكمز كي كوردهن ، بزم آكلاديغمز كي آكلايان يوقدر . مناقبانه صاحبزيله مورخلر ، فلسفه سي هيچ بر تحليله تابع طوتمق سزين هدايي به متصوفلر صيراسنده موقع آييرمشار ، پايه تخصيص ايتمشدر . شو قاداركه مناقبانه صاحبزيله تاريخ نويسلره بوسوتون اعتراض ايدنده اولماش دكلدر . في الحقيقه هداينك بر متصوف دكل ، بر متقي اولديني كندي زماننده دخي ادعا اولونمشدر . شيخ اسماعيل حق ، سلسله نامه جلوتيسنده : « اكرچه بعض مدعيان اول الهيلر حقنده آنلر دعاء محضدر ، يوقسه آنلرده معارف حقيقه واحوال تجليات يوقدر ، ديه زعم ايدرلر . » ديدكدن صوكر ا هدايي مدافعه صددنده علاوه ايدويور : « ولكن حقن بي خبر اولان بويله مقامده نه ديسونكه كلمات عاليه به بقر كي باقار . » كيم نه ديرسه ديسون ، علمي راستيادكاهلري اوليان اسكيلر هدايي به عائد دوشونجهلري ، هيچ بر زمان حقيقي آكلاماز .

۳

هداينك ادبيات هوسيله ، شاعرلك ادعاسيله يازي يازمديغني ، بالعكس افكارني نشر ايتك ايچون نظمك شكلندن استفاده ايتك ايسته ديكني يوقاريده قيد ايتمشدك . اسملرني تصوفي ادبياتمرك تاريخنده بولديغمز بوتون شاعرلر كي ، هدايي دهده حقيقه

صنعت مراقی یوقدر . دیوانه سریع بر نظر عطف ایله مک بو جهتی آکلامنه کفایت ایدر . هدائیک آلمهلی خارجی نسجی اعتباریله نقیصه لرله مالامالدر . کندی زمانده تورک ادبیاتی تکاملنی بولش اولقله برابر ، هدائیک اثرنده بوتکاملاتک آیزینه تصادف اولونماز . هدائی ، علی العموم عاشق شاعرلرک اعتیادیه قلاسیق ادبیاتک حرکتلرینه هیچ اهمیت ویرمهش ، بو ادبیاتی تدقیقه اوزده نهمهش ، کندی عالمده ، ادبی تمایلر خارجنده یاشامشدر . اعتقادلرینی خلقه تلقین ایچون هدائیک استعانه ایتدیکی ادبیات ، یونسک برقدینی یرده دوران ادبیاتدر ؛ قلاسیق ادبیاتدن صرفنظر ، هدائی ، تصوفی ادبیاتک سیرینه ده بابانجیدر ؛ تصوفی ادبیاتمیزک ، یونسدن صوکرکی یوروشینی بیله تعقیب ایتمهش ، بو ادبیاتک درونی کوزه للکینی ، زنکین محصوللرینک اصل راحه سنی طادامامشدر .

هدائیک نظم لرنده وزنله قافیه قیمتسز ایکی عنصردر . فعللردن انتخاب ایتدیکی زمان قافیه لری دائماً ضعیفدر . مثلاً : اولماز ، ئولز ، بیلمز ، قیلماز کلرینی یکدیگریله مقفا عد ایدر .

چونکه مرادمن سنسک	غیرک سوداسنی قالدر
پاک آیه کوکل خانه سن	کندی عشقکه طولدر
نیجه بر درد ایله محنت	نیجه بر حسرت و فرقت
وصلکه ویر قابلیت	چوق آغلادق بزی کولدر
ایستر سنی جام ولی	نیلسون ایریشمز آلی
ایل صانور عاشقی دلی	کیسه بیلدز بونه حالدر

فعلدن انتخاب ایتدیکی تقدیرده قافیه لری عمومیتله مقیددر . اکثریتله ردیفه انهماک کوسترر . بعضاً قافیه رینه سجع یاپار ، بعضاً ده قافیه یی بوسبوتون اهل ایدر .

هدائی ، بوتون خلق شاعرلری کی ، هم عروضی ، هم ده تورک وزنی قوللانمشدر . بوایکی وزن حقدده خصوصی بر فکری بولونمادینی جهتله عرب وزنیه تورک وزنی هم عیار بولش ، ایکسینی یکدیگرندن آیرمامشدر . هدائی بوایکی وزنی استعمال ایدر کن عینی درجه ده بحر یکسزدر . هدائیک اثرلرنده وزن بر قالب ، بر چرچوه حالنده آیری طورر . هان هان وزن هدائیک نظم لرنده فکرله الفت ایتمهشدر . هدائی نه شاعر ، نه ده صنعتکار اولمادینی ایچون یازیلرنده کی آهنگ ، یالکز وزنک تأمین ایتدیکی ناقص آهنگدر . اثرلرنده حسلرینک قوتندن کلن بر موسیقی بیان آرامق بیوده در . هدائیک اک جوشغون دملرنده سوله دیکی منظومه لرده بیله آهنگ ، اکسیک برنغمه دن عبارتدر :

فنا بولوب حیات آلام شودم که عشق یارمدم
 محبت ایسته‌ین کلبون خیر صورصون مزارمدم
 نسیم روح رحماندن نفس ایرسه کر جانه
 بهارسیان اوله عالم صفای نو بهارمدم
 فنا اندر فنا بولدی وجودم ملکی سرتاسر
 کورینان بر بدن قالدی عمان آنجق حصارمدم
 کجوب دنیا وعقبایی ایرهم وحدت سرائنه
 فقیره کر کرم اولسه غنی پرور دکارمدم

دیوانده هدائینک حساسیتی اثبات ایده‌جک بر دلیل بولق مشکدر . حرارت ، صفوت ، صمیمیت و سادهلک هدائینک اثرلرنده پک آذرر . تصوفی ادبیاتمژک یونس امره دیوانده طاییدینمز سجه‌لرندن هدائینک نظمیری کاملاً محرومدر . هدائی الهیلرنده چاتیق قاشلری ، جدی چهره‌سی ، سرت باقیشرلیله نظره چاریار . هدائی سویلرکن جوشماز ، آغیرلاشیر ، سوزلرندن ایللیق بر هوا کلز ، مصرعلری اوشوتهن ، اورپرتن بر قیش روزکاریدر . کله‌لری علی‌العاده معالریله قوللانیر ، ایسترکه ، هرجه‌سی بر نیاز ، بر منت ، یاخود بردعا اولسون . بونک ایچون اکثریتله صفوتی بیل‌اقیر ، صمیمیتدن اوزاقلاشیر . شعرلینی قلبنک لسانیه دکل ، دوداقلریله ترنم ایده‌ر .

هدائینک شخصی براسلوبی ، خصوصی بر افاده‌سی یوقدر . موضوعی بر در ، بو برلکدهده تنوع حس اولونماز . عینی فکری دیواننک مختلف صحیفه‌لرنده آیری طرزلرده تکرار ایده‌ر . رؤیتی محدود ، هرشی کورووشنده عنیت واردر .

*
 *

هدائی ، تصوفی ادبیاتمژک افتاده‌یله زهدی عالمه توجه ایده‌ن جریاننه ، بو عالم ایچنده استقامت ویرن ایلک زاهددر . تصوفی ادبیاتمز ، یونس امره‌دن سوکرا بری دوغریدن دوغری‌یه یونسک ، دیکری‌ده قاینیسزک تأثیری آلتنده ایکی آیری هدفه چوریلش و یونسک تأثیری آلتنده ، اونک مدافعه ایندیکی اساسلرک مدافعی اولارق دوام ایده‌ن تصوفی ادبیاتمز ، نهایت افتاده و شا کردی هدائی ایله تماماً زهدی برماهیت آلمشدر . افتاده و هدائی‌یه کلنجه‌یه قادار قوتی ذره ذره قایب ایده‌ن بو ادبیاتی ، افتاده و هدائی دیوانلرنده تصوفی هویتدن متجرد بولویورز . تصوفی ادبیاتمژک بوسورتله زهدی برلباسه یورونمه‌سنگ سبیلری ، آنادولوده تصوف جریاننک یاواش یاواش ضعیفلامسی ومؤخرآ یتیشن متصوفلرک صمیمی بر درویشدن زیاده خرقة پوش برر منلا اولماسیدر . مدرسه

تربیه سیله تشکل ایتمش دماغلر بالطبع قابلیت مراقبه بی قایب ایدیوردی . تفحصه دکل ، محاکمه واستدلاله آلیشمش اولانلرک تصوفله نه علاقه سی اولابیلیدی . بناءً علیه ، وقتلرینی احکام دینه نك تشریحه تخصیص ایدهنلر آراسندن یونس کبی ، قایغیسز کبی ، اشرف اوغلی کبی ، حقیقی مراقبه ده پولان درویشلر چقمادی . تصوفی ادبیاتمز اولنلرک الهی برنشوه ایله تنظیم ایتمیکی درین ، ایجه ، نافذ ، برمنبعدن دها براق شعرلردن محروم قالدی . هدائی ، زهدی عالمک خشین اغوجاچلرنده تصوفی ادبیاتمزک قیصیلان شعله سنه اسکی حیاتی ، اسکی بهارینی اعاده ایده مزیدی . شیخ بو ادبیاتی ، کندی اقلیمندن باشقه بر محیطه کوتوردی . اوراده یاشاتمغه چالیشدی . تصوفی ادبیاتمزک تاریخنده هدائینک اسمی ، ایشته بوتششدن دولایی کچه جکدر .

محمد مالد

مأثرات : تیان وسائل اختایق فی بیان سلاسل الطرائق - سلسله نامه اسماعیل حق - اولیا چابی سیاحتنامه سی - شقایق ذیل - کلدسته ریاض عرفان - نهما تاریخی - پجوی تاریخی - احسن الحدیث ترجمه سی - ثراقه انمواد - مستقیم زاده مجموعه سی - نفحات ترجمه سی - مرآة الطرق - هامهر تاریخی - لغات تاریخیه وجغرافیه - یادگار شمسی - زیارت اولیا - توزک ادبیاتنده ایلمک متصوفلر - قاموس اعلام - طومار طرق علیه - عثمانلی مؤلفلری ایله محررک اشرف اوغلنه ، افتادده ، یونس امرده دایر مختلف مجموعه لرده چیخان مثاللری .

❦	موصل وحوالیسنه تورکلر	❦
---	-----------------------	---

چوق اسکی زمانلردنبری موصل وحوالیسی تورکلرک ائنده در : بشی عصر هجری اوائلنده اوغوز تورکلرینک یعنی تورکمنلرک مهاجرتی باشلادینی زمان بویوک تورکستاندن ماوراءالنهره کلن تورکمن اولوسلری هر طرفه یاییلمنه قویولدیلر . بونلردن بر قسمی اولا خراسانه ، صوگرا عراق عجمه ، آذربایجان کله رک جنوبه دوغری توجه وموصل حوالیسنه مواصلت آیلدیلر . [۴۳۰] سنه سنده موصل ملکی قراسر عقیلی بی مغلوب ایدهرک شهری استیلا ایتدیلر . بر آز کچجه تورکمن مهاجرتی بویوک بر سیل حالتی آلدی . مختلف بویلر و اوبماقلر بر برینی تعقیباً خوزستان ، زور ، اربیل وموصل حوالیسی اشغاله حتی بغداد قابولرینه قادار ایلروله مکّه موفق اولدیلر . بوتون تورکمنلرک باشوغلانی ائنه آلان سلجوقی عائله سی بو عظیم مهاجرت نتیجه سنده عالممول بر ایهرا .